

Inarinsaamelaiset ry - Anarâšah rs haluaa saattaa tiedokseen, että se ei hyväksy saamelaiskärjälakityöryhmän esitystä saamelaiskärjälaki. Saamelaiskärjälaki on kokonaisuudessaan uudistaminen tarpeessa, mutta lähtökohta on se, että se tulisi tehdä terveeltä pohjalta, saamelaisia pitäisi ottaa mukaan saamelaiskärjälain uudistamiseen nykyistä laajemmin ja itsemääräämisoikeus ei saa tarkoittaa sisäistä syrjintää.

Taustaa: Suomen alueen alkuperäiskansa Inarinsaamelaiset on arviolta 1000 henkinen yhteisö, joka perinteisesti asuu Inarijärven ympäristössä. Inarinsaamelaiset ovat eri yhteyksissä pitkään esittäneet omaa lakia (vrt. kolttalaki). Eduskunnan tehtävä on nyt huolehtia siitä, että kaikkien saamelaisten oikeudet toteutuvat.

Alla lyhyesti 4 keskeistä perustetta sille, miksi esitettyä uudistusta ei tule toteuttaa:

10 § Demokratiavaje, vaalitapa ja kuka saa päättää

Esitetty lakiluonnos ei tuo muutosta vallitsevaan ja kerrannaisvaikutuksia aiheuttaneeseen demokratiavajeeseen.

Saamelaiskärjävaalit on henkilövaalit, ja vaalipiiri on koko maa. Alueelliset kiintiöt suosivat pohjoissaamenkielisten asuttamia alueita. Inarin alue, jossa asuu kolme saamelaisryhmää, on enemmän äänestäjiä kuin muilla, pohjoissaamenkielisillä äänestysalueilla yhteensä, (luvut vuoden 2019 vaaleissa):

Inari 1471 äänioikeutettuja 3 kiintiöpaikkaa

Muut saamelaiskunnat 919 äänioikeutettua 9 kiintiöpaikkaa

Inarinsaamelaiset ry esittää lakiluonnokseen muutosta vaalitapaan siten, että edustajat valitaan äänioikeutettujen suhteessa alueittain saamelaisten kotiseutualueella.

3 § Saamelaismääritelmä ja vaalikelpoisuus

Kielikriteerin nostaminen ainoaksi äänioikeuden kriteeriksi laissa on kestävä. Kuolleen ihmisen kielitaidon todistaminen tasapuolisesti on osoittautunut mahdottomaksi, sillä äidinkielen merkitseminen asiakirjoihin on ollut sattumanvaraista. Nykytilanteessa taas äidinkielenmerkintä väestörekisterissä ei kerro henkilön etnisyydestä. Esitetty lakiluonnos mahdollistaisi entistä suuremman mielivallan käytön saamelaiskärjillä.

Voimassa olevassa laissa saamelaisuuden määritelmä sisältää etnisen syntyperän. Saamelaiskärjät ovat kuitenkin jättäneet järjestelmällisesti hyväksymättä voimassa olevan lain saamelaismääritelmän täyttäviä etnisiä inarinsaamelaisia saamelaiskärjien vaaliluetteloon.

Esitettyssä muodossaan lakiluonnos edelleen heikentää inarinsaamelaisten mahdollisuutta edistää, säilyttää ja kehittää omaa kulttuuriaan, koska heiltä entistä tehokkaammin estetään pääsy saamelaiskärjien vaaliluetteloon. Tämä rikkoo Suomen perustuslakia, ihmisoikeuksia ja alkuperäiskansaoikeuksia mm. ILO 169 sopimuksen alkuperäiskansamääritelmän perusta on syntyperä ja polveutuminen. **Saamelaiskärjien useat jäsenet vastustavat esitetyn lakiluonnoksen muutosta ja se pitää ottaa vakavasti. Tämänkaltaisen muutos olisi osoitus huonosta vähemmistöpolitiikasta ja hallinnosta.**

4a § Valitusoikeus riippumattomaan tuomioistuimeen

Valtio ei voi antaa itsemääräämisoikeutta etnisiin perusteisiin.

Esitetyn lakiluonnoksen esitys riippumattomasta muutoksenhakulautakunnasta heikentää saamelaisten perustuslaillisten perusoikeuksien toteutumista ja mahdollisuutta valittaa itseä koskevista asioista suoraan ja aidosti riippumattomiin tuomioistuihin.

9 § Yhteistoiminta ja neuvotteluelvoite

Saamelaisten kotiseutualueella asuvat saamelaiset eivät voi olla eriarvoisessa asemassa muun maan asukkaisiin nähden.

Ivalossa 17.9.2021

Anu Avaskari, puheenjohtaja

Aarne Turunen, varapuheenjohtaja

Muut liitteet:

1. [Inarinsaamelaiset Ry lausunto](#)

2. [Saamelaiskärjälakityöryhmän edustajan Oikeustieteen tohtori Juha Joonan eriävä mielipide](#) s.234-249

3. [Tutkijayhteisön lausunto lakiluonnokseen](#): Alkuperäiskansojen kestävä kehityksen professori Reetta Toivanen, Kansainvälisen oikeuden professori (emeritus) Lauri Hannikainen, Suomalaisugrialaisten kielten ja kulttuurien professori Janne Saarikivi

4. [Vaaliteemat Saamelaiskärjävaalit](#) Saamelaiskärjäedustajan Inka Kangasniemen lyhyen videon aihe: Demokratiavaje, Yhteisön sisäinen tilanne, Oikeus identiteettiin

5. [Tilasto: saamelaisten lukumäärä vuoden 2019 Saamelaiskärjien vaaleissa](#)

6. [Inarin kunnan lausunto](#) esitettyyn lakiluonnoksen koskien yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite sekä menettely yhteistoiminnassa ja neuvotteluissa.

7. [Vuoden 2019 SK vaalien tulos](#)